

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadókörletben átvétel.
Egy évre 18 h.
Negyedévre 4 ..
Iszonyban hához hordva:
Egy évre 20 h.
Negyedévre 5 ..
Változó postán szállítva:
Egy évre 24 h.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 6 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahogyan az
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 231. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1915 október 10.

A harmadik hadikölcsön.

Irta **Kereszty Kornél**, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának főnöke.

A világháború legvéresebb drámájának fináléjához értünk, a döntés órájának közelségét érezzük e világtörténelmi napokban. Becsületbeli kötelességünk mindnyájunknak, akik itthon maradtunk, — a kiknek nem kell vérünket áldoznunk hazánkért, — hogy minden anyagi erőnkkel közreműködjunk igazságos ügyünk, élet-halálharcunk diadalmas befejezésén. Félre az alacsony kishitűséggel! Itt az ünnepélyes alkalom, hogy tettekkkel bizonyítsuk hazafiságunkat! Lelkesült odaadással adjuk bizonyítékát fegyvereinkben való szilárd bizalmunknak és a hadikölcsön jegyzésével teremtsük elő az anyagi eszközöket a hősiességgel kezdett, csodálatra méltó önfeláldozással folytatott küzdelem győzelmes befejezéséhez.

Az első hadikölcsön idején, midőn az orosz Galícia egy részét birtokolta és Kárpátainkat döngette aggodó kislelkűek még rizikót láttak a jegyzésben és áldozatot. A második kibocsátáskor hadaink már erőt vettek az ellenen s reményteljes volt bizalmunk, hogy nem maradunk alul, míg most a harmadik kölcsön kibocsátásakor, — mikor győzelmes seregeink szövetségeseinkkel mindenütt ellenfeleink földjén állanak, midőn birjuk a kétszínű belgák országát, elfoglaltuk észak Franciaországot s egész Orosz-Lengyelország felszabadítása után az Orosz birodalom testében nyomulnak elő honvédeink — biztos tudattá vált győzelmünk, nincs ma már semmi

kockázat a hadikölcsön vásárlásánál, kitűnő üzlet az, mely a jegyzőt egészen érdemtellenül fonja körül a hazafias áldozatkészség glóriájával.

Most, győzelmes harcaink büszke érzetében, gazdasági önbizalomban megizmosodva, adjuk dokumentumát, hogy palotát és kunyhót egyformán betölti a törhetlen bizalom, önfeláldozóan küzdő hadseregünkben.

Legyen a jegyzések sokasága messzehangzó manifestációja komoly, egységes akaratunknak, hogy e vérrrel szerzett földön ezer év óta gyűjtött javainkat egybekötjük nemzetünk sorsával s a ránk kényszerített harcot gazdaságilag is kitarással küzdjük végig. Minden egyes jegyzés egy-egy bátorító szó a harc-téren küzdő véreinkhez, hogy irántuk bizalmunk rendíthetetlen és ez megacélozza kitartásukat, megerősíti hitüket a győzelemben.

Nem sablonos állami pénzműveletről van szó, hanem az egységes magyar nemzetnek morális ösz-

szertartását jelentő impozáns politikai demonstrációjáról, mellyel megmutatja, hogy gazdasági alapjai egészségesek, tekintélyét, hitelképességét emeli a semleges külföldön, fegyvertársai bizalmát, harc-készségét idebent.

Ideális tőkeelhelyezés a hadikölcsön, melynél nincs jobb alkalom tőkénk biztosabb, mobilabb elhelyezésére.

A magyar állam fizetőképességén, csorbitatlan hatalmán alapuló pénz az, mely a gyümölesözetlenül heverő tőkét életre kelti. — Sorompóba állítása, mozgósítása az ország pénzügyi erejének, próbaköve a polgárság hazafias áldozatkészességének, egyik döntő faktora a küzdelem sikerének és biztos záloga a gazdasági viszonyaink jövőbeni kedvező alakulásának is.

Cakis a hadikölcsön jegyzés sikere után lehet majd a háború terheit legyőzött ellenfeleink vállaira áthárítani, előnyös gazdasági szerződésekké biztosítani iparunk, mezőgazdaságunk megélhetését, fejlődését.

A haza minden polgárától joggal elvárhatja, hogy minden nélkülözhető fillérjével hozzájárul a jegyzés sikeréhez, pénzügyi győzelmünk kivívásához.

Magyar zászló a belgrádi királyi palotán.

Kövess Hermann magyarjai és a német seregek bevették a volt szerb fővárost.

Budapest, október 9. A Tiszántúl tudósítója jelenti a sajtóbizottság jóváhagyásával:

Kövess tábornok csapatai tegnap Belgrád északi részét megrohanták, a citadellát bevették, seregünkkel német csapatok nyugatról benyomultak Belgrádba. A szerb királyi palotán magyar, német és osztrák lobogó leng. Pozovinában, a Macsvában a szerbeket visszavetettük.

Divat értesítés: elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendel-mények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműek, ernyők, ridiculók, haisnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Höfer jelentése Belgrád bevételéről.

Budapest, okt. 9. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Kövess gyalogsági tábornok hadseregének osztrák-magyar csapatai tegnap benyomultak Belgrád északi részébe és rohammal vették be a város védbástyáját, a Citadellát. Ma reggel német csapatok nyugat felől törtek maguknak utat a konak felé. A szerb királyok palotáján az osztrák-magyar és német hadseregek zászlói lengenek.

A partokat őrző ellenség a folyam mentén Belgrád felatt és alatt is képtelen volt a szövetségesekkel szemben helytállani. A szerb Posavirában és a Macsvában osztrák-magyar csapatok visszavetették az ellenséget.

Styren tul visszavert oroszok.

Budapest, október 9. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az ellenség tegnap nagy haderővel folytatta támadását galíciai és volhyniai hárónalunk ellen, de nem ért el eredményt.

Kelet Galiciában rohammal támadta meg Pilustetől délre és Bukanovnál levő hadállásainkat. Mindenütt visszavertük. Pucattól keletre tüzérségünk tüzelése egy kozák ezredet menekülésre kényszerített.

Az oroszok Kremienienél is megismételték támadásaikat, de époly eredménytelenül mint előzőleg eddig. Az orosz 140. számú gyalogezredet Kremienictől délnyugatra szétugrasztottuk. Az orosz támadások eredményes visszaverésénél a volhyniai várterületen a 99. gyalogezred különösen kitüntette magát rendületlenül helytállva erősen összelőtt lövészárkaiban.

Kolkitől északra előnyomuló osztrák-magyar és német csapatok az ellenséget újra a Styren tul vetették vissza. A foglyok tegnap között száma 7000-re emelkedett.

Megtörnek az olaszok támadásai.

Olasz hadszíntér.

Budapest, október 9. (Hivatalos.)

Az olaszok tegnap délelőtt friss csapatokkal ellátva a hareban, még két ízben megkísérelték támadásaikat a Wilgereutz fensikon levő hadállásaink ellen.

Miután ezen támadások súlyos vereségükkel összeomlottak, az ellenség többé nem volt képes nagyobb csapatömegeket előre vinni. Egyes századokat, amelyek még előnyomultak, könnyű szerrel vertünk vissza.

A lafrauni fensikon a Vesóna-szakasz délután heves tüzérségi tűz alatt állt. Az ellenség tüzérsége Flitsch körül is újra jelentkezik. A Doberdo szakaszon Sannartino és Poladzo között olasz kézigránát vetők közeledési kísérleteit könnyen megakadályoztuk.

Höfer.

Oroszország huszezer emberrel segíti Szerbiát.

Bukarest, október 9. Az „Adeverul” legutóbbi vezetőcikke szerint Szerbia inkább orosz, mint angol francia segítségben bízódik. Szerb katonai körök fatalisztikus reménységgel várják az orosz segítséget, amely

szerintük legalább is 350.000 főnyi lesz. Az „Adeverul” értesülése szerint a szerbeket nagy kiábrándulás fogja érni, Oroszország csupán huszezer főnyi expedíciós sereget szervez, de még az is kétséges, hogy ennyit is partra tehet-e az aknákkal és német buvárhajókkal védelmezett várnai kikötőben.

Romániában megtiltották a központiak elleni üzemeket.

Budapest, október 9. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Take Jonescut, Filipescut és Constantinescut értesítették, hogy Bratianu a központiak ellen intézendő üzemeket a jövőben a legszigorubbán megtilorlja.

Görögország megtiltotta az antant csapatok partraszállását.

Budapest, október 8. (Saját tud.) Párisból jelentik: A görög kormány megtiltotta az antant csapatoknak, hogy Szalonikiben partraszálljanak,

A németek Belgrád bevételénél. Győzelem Dünaburnnál. Sikerek a francia harctéren.

Berlin, október 9. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Vernellestől északkeletre erős angol támadás az angolok veszteségei közt balul ütött ki. Loos faluból délnyugatra egy német helyi támadás kisebb előrehaladást tett.

A Champagnében a franciák órák hosszát tartó tüzérségi előkészítés után megtámadták állásunkat a Navorin majornál. Helyenkint árkaikba jutottak, de ellentámadásunk ismét kivetette őket, miközben jelentékeny véráldozatok mellett egy tisztet és 100 főnyi legénységet hagytak kezünkön.

Francia-Lotharingiában a franciák elvesztették a Leintreitől délre emelkedő magaslatot, amely sok vetelkedés tárgya volt.

Egy tisztet és 70 embert elfogtunk és 1 géppuskát és 4 aknavetőt zsákmányoltunk.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburg előtt az Iluktól délre fekvő Karbulovkát és e helység mindkét oldalán az ellenséges állást 4 kilométernyi szélességben rohammal elfoglaltuk. Négy tisztet 1356 embert elfogtunk. Nagyobb támadások megismétlésétől az ellenség elállott.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja

Korelisytől északra valamint Labusynál és Salumsiennél orosz előretöréseket könnyen visszautasítottunk.

Linsingen tábornagy hadcsoportja.

Pinsktől délnyugatra Komory és Prikladniky helységeket rohammal elfoglaltuk.

Volka Bereznyonkánál és Kuscka—Volától délnyugatra lovassági harcok folynak.

Sartofijszktól északra és északnyugatra az ellenséget a Styr mögé vetették vissza.

A kowel—rowrioi vasut mentén intézett ellenséges támadások meghiúsultak.

Balkán hadszíntér.

A Mackensen tábornagy vezetése alatt ujonnan alakított hadcsoportoknak két hadserege főerejével átlépte a Dunát és a Szávát. Miután a Kövess gyalogsági tábornok hadseregéhez tartozó német csapatok hatalmukba kerítették a Cigányszigetet és a Belgrádtól délnyugatra emelkedő magaslatokat, sikerült a hadseregnek Belgrád város legnagyobb részét is a szövetségesek kezére juttatni.

Osztrák magyar csapatok rohammal bevették a Citadellát és Belgrád északi részét, német csapatok pedig az új Konakot.

A csapatok tovább nyomulnak előre a város déli részén keresztül.

Galwitz tábornok hadserege kikényszerítette az átkelést a Dunán különböző helyeken. Szemendriától lefelé és az ellenséget mindenütt délfelé szorítja. (Miniszter elnökségi sajtóosztály.)

Románia határán készülődés?

Budapest, október 9. (Saját tud.)
Rotterdamból jelentik, hogy Románia határain lázas katonai készülődések folynak.

Utban Konstantinápoly felé.

Budapest, október 9. (Saj. tudósítónktól.)
Londonból jelentik: A legutóbbi események óriási izgalmakat keltettek. A lapok olyan címeket tartalmaznak, hogy „a központi utban Konstantinápoly felé”, átkeltek a Dunán és követelik, hogy Görögországot gyors döntésre szorítsák.

Szalonikiben nincs csapat szállítás.

Budapest, október 9. (Saját tud.)
Baselből jelentik, hogy az antant csapatoknak Szalonikiben történt partraszállítása két napja félbeszakadt. Az ok ismeretlen.

17-50 évesek összeírása Angliában.

Budapest, okt. 9. (Saját tudósítónktól.)
Rotterdamból jelentik: Az angol minisztertanács, miután Grey felolvasta az orosz és francia kormányok oly értelmű közlését, hogy nyomtatékosan követelik Angliának az antant katonai akciójában nagyobb méretű részvételét, elhatározta az általános katonai védkötelezettség behozatalát.

El is rendelték már a 17-50 éves férfiak összeírását. A lakosság részéről viharos ellenállás várható.

A központi hatalmak célja: Suez.

Krisztiánia, október 9. Stokholmból táviratozzák az Aftenposten-nak: Rohrbach Pál, az ismert nevű publicista Stockholmban járt és ez alkalomból a politikai és katonai helyzetről a következő kijelentést tette: A francia-angol offenzíva, az entente seregeinek minden erőlködése dacára sem fog sikerülni, mert a németek az első lövészárkok mögött teljes tizenöt kilométer mélységben szinte bevehetetlen mezei erődítéseket építettek. Mielőtt ezen a fronton a háború sorsára esetleg döntő hadműveletek történhetnének, el fog dőlni a világháború a Balkánon. Németországnak megmáshíthatatlan szándéka, hogy nagy politikai és gazdasági szövetséget létesítsen két szövetségesével, Ausztria-Magyarországgal és Törökországgal, ami abban az esetben, ha a Hamburgtól Konstantinápolyig vezető ut elvitázhatalanul a középponti hatalmak részére nyitva tartható, azzal az eredménnyel fog járni, hogy Németország a jövőben gazdaságilag teljesen független lesz. Minden kllátás megvan arra, hogy a Balkánon aránylag rövid idő alatt el fogjuk érni célunkat és karácsonyra elérhetjük a fegyverszünetet.

Mihelyt a középponti hatalmaknak a Balkánon elért sikerei nyilvánvalóvá lesznek, Anglia tudatára ébred annak, hogy a győzelem minden reményéről le kell mondania. Tisztában lesz azzal is, hogy az angol világalom legérzékenyebb pontjait, Egyiptomot és a szuezi csatornát nagy veszély fenyegeti. Angliára hárul szövetségesei további hadiköltségeinek terhe, anélkül, hogy kilátása volna arra, hogy valaha visszakapja ezeket a milliárdokat, amelyeket most kényszerűségből odaadott. Oroszország is be fogja

látani, hogy Konstantinápolyról szőtt álmai nem valósíthatók meg. Rohrbach szerint ekkor fog beállni a béke után való komoly áhítózás időpontja.

Az antant csapatai nem mennek Szerbiába.

Budapest, október 9. (Saját tudósítónktól.)
A Corriera della Sera jelenti: Miután az angol követ a görög királynál audiencián megjelent, az antant követi határozatot hoztak, hogy a Görögországnak adott kölcsön további kifizetése (a görögök eddig 10 milliót kaptak) beszüntetendő. A partraszállított csapatok Szalonikiben maradnak, nem küldik őket Szerbiába, a kikötőt pedig aknákkal elzárták.

A párisi bolgár követnek kiadták az utlevelét.

Budapest, október 9. (Saját tudósítónktól.)
Párisból jelentik, hogy a bolgár követnek kikézbcsítették utlevelét.

Görögország semleges.

Budapest, október 9. (Saját tud.)
Londonba jelentik a Timesnek Athénből: A görög kormány elhatározta, hogy az antanttal szemben jóakaratu semlegességet tanúsít.

Harcaink a besszarábiai fronton.

Csernovitz, október 9. Az oroszok ma megkísérelték támadásaikat a besszarábiai határ ellen, Csernovitztól északnyugatra. A harc este tíz órától szakadatlanul tartott tíz óra hosszat és az oroszok támadásaikat erős tűzérzési tüzzel vezették be.

A tűzérzési előkészítés után gyalogsági roham következett, amely rendkívül heves és macacs volt. Tűzérzésünk is beleavatkozott a harcba és az oroszoknak nagy veszteséget okozott, sőt több ütegük is megsemmisült. Az oroszok kénytelenek voltak állásaikat elhagyni, miután tűzérzésünk lehetlenné tette az ottmaradást. Az oroszok egész akciója eredménytelen maradt.

Folytatódik a csapat szállítás Szalonikiben.

Budapest, október 9. (Saját tud.)
A Corriere della Sera jelenti Athénből: Konstantin király kijelentette az angol követnek, hogy Görögország politikájában nem lesz változás.

Az antant katonai részéről azonban szükségesnek tartjuk, hogy a csapatoknak Szerbiába küldése előtt komoly görög garanciákat kapjanak.

A csapatoknak, ágyuknak Szalonikiben való partraszállítása folytatódik, 5 francia csapatokkal megpakott gőzös érkezett ujabban Toulonból és Algirből.

Drágasági előleg a tisztviselőknek**Juricskay tanácsnek javaslata**

Már többször rámutattunk arra a nagy küzdelemre, amelyet a városi tisztviselők tulnyomó része kifejt a mostani rémséges megélhetési viszonyok között — s hangsúlyoztuk, hogy a városnak elengedhetlen kötelessége tisztviselőinek helyzetén segíteni.

A városházán állandóan panaszkodtak különösen a kisebb tisztviselők, hogy nem képesek családjukat a legszükségesebb és legegyszerűbb élelemmel ellátni a borzasztó drágaság miatt.

Juricskay Barna adóügyi tanácsos maga is meggyőződött a tisztviselők nyomoráról s részletes előterjesztést készített, amelyben feltárta a helyzetet s névszerinti kimutatásba foglalva, megjelöli a segítség módját.

Mivel a város nincs abban a helyzetben, hogy drágasági pótlékot adjon a tisztviselőknek és alkalmazottaknak, pedig ez volna a legmegfelelőbb mód, hogy igazán segítve legyen rajtuk. Jólőre tudta Juricskay tanácsos, hogy ily irányú akciója fennakad már a tanácsban, mert fedezetet nem találtak rá, tehát más irányban igyekezett a dolgot nyélbe ütni.

És ez sikerült is.

A tanács tegnap mint állandó választmány tanácskozott s a csütörtöki közgyűlés elé kerülő ügyeket tárgyalta. Ezek között szerepelt Juricskay Barna előterjesztése is.

E szerint mindazok a városi tisztviselők és alkalmazottak, akik sem a miniszter által jóváhagyott segélyben sem más segélyben nem részesültek, két hónapi fizetésüknek megfelelő összeget kapnak drágasági előlegként s ezen előleget a háború megszűnését követő év január elsőjé-től kezdve két év alatt, egyenlő havi részletekben fizetik vissza.

A jelenleg katonai szolgálatot teljesítő városi tisztviselők és alkalmazottak közül csak azok kapják meg a drágasági előleget, akik a legénységi állományban szolgálnak.

E drágasági előlegre, ezen az alapon, összesen 46000 koronára van szükség, amely összeget a Rimanóczy Kálmán alaptól vennék kölcsön. Az évi 2500 koronára rugó kamatot a városi pénztár térítené meg a Rimanóczy-alapnak s felveszi a költségvetésébe.

Juricskay Barna javasolta még, hogy a törvényhatóság adjon felhatalmazást, hogy a város, az általa beszerzett élelmiszerekből beszerzési áron lássa el a tisztviselőket s ezen felül a tanács, a felmerülő szükséghez képest, rendkívüli esetekben kisebb, 40-50 koronás segélyeket adhasson.

Az állandó választmány Juricskay Barna előterjesztését kedvezően fogadta s elhatározta, hogy a csütörtöki közgyűlésen előterjeszti a törvényhatóságnak.

Előre láthatólag a törvényhatóság sem fog elzárkózni a javaslat megszavazásától s nem vonja meg segítségét a város tisztviselőitől, akiknek ezáltal biztosítja és megkönnyíti a télre megélhetését.

NESTLÉ-FÉLE
CSESEMŐK GYERMEKLISZT
gyermek és lábadozó legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.

Próbadozott és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság. Wien I., Biberstrasse. 38 e.

Gróf Széchényi Miklós és Radu Demeter püspökök a harmadik hadikölcsönért.

Még meg sem kezdődtek a hivatalos jegyzések a harmadik magyar hadikölcsönre és a magyar főpapság már az első sorban jelentkezik, hogy kiveszi részét a nagy nemzeti gazdasági erőpróbából.

Nagyvárad latin és görög szertartású püspökei most is, mint az eddigi hadikölcsönöknél, igazán fényes példáját adják a nagy nemzeti ügy jelentősége átérzésének. Nagyvárad katolikus főpapjainak szép hazafias tettrekészsége nyilatkozik meg most is, mint kilencszáz év viharában annyiszor.

Gróf Széchényi Miklós püspök tegnap azt a szándékát nyilvánította Kereszty Kornél, a Magyar Általános Hitelbank fiókjának főnöke előtt, hogy a harmadik magyar hadikölcsönre

egy és egynegyed millió koronát

fog jegyezni, ebből egy milliót a Hitelbank nagyváradfi fiókjánál. Széchényi püspök hadikölcsön jegyzései ezzel a három hadikölcsönrel együttesen

elérték a két millió koronát.

Dr Radu Demeter gör. szert. kath. püspök ugyancsak tegnap közölte Kereszty Kornállal, hogy a harmadik hadikölcsönből százezer koronát jegyez, a mivel a gör. kath. püspök összes hadikölcsönjegyzései 800,000 koronára emelkednek.

Hazafias főpapjaink példaadása bizonynyal megfelelő visszhangra fog találni az egész országban.

A katonákért.

Az egész város lázas buzgalommal készül a mai vetítő előadásra. Mindenki kíváncsi, vajon hogy néz ki a vetítő vásznon. Mert alig van a városban valaki, aki a jótékony terén egy picurkát is működött, hogy rajta ne legyenek az örök emlékezet fényes, fehér vásznan. Ápolónők, orvosok, jótékony hölgyek és mindenki, aki a Vörös-Kereszt jótékony ünnepein részt vett, ott viszont fogják magukat ma este látni, szemtől-szembe.

Ritkán tapasztaltunk valami iránt olyan lázas érdeklődést. Hetek óta folyik a készülődés a mai előadásra, mindenki tesz-vesz valamit az érdekében, a társadalom előkelő hölgyei, a fürge ifjuság buzgó igyekezettel munkálkodtak a Vörös-Kereszt vetítő-estélyeinek sikere érdekében.

A Katolikus Kör nagytermében az egész hét folyamán folytak a próbák úgy, hogy a mai ünnepély a legfényesebb kiállításban, a legkiválóbb és leggördülékenyebb előadásban fog lezajlani.

Aki a tegnapielőtti főpróbát végignézte, a legőszintébb elragadtatással nyilatkozott úgy az előképekről, mint a többi számokról, főleg pedig a vetített képekről, amelyek mintegy 140 mozzanatot örökítenek meg a Vörös-Kereszt működéséből.

A kiválóan összeállított műsor a következő:

1. Prológ. Irta: * * * Elmondja Ráczi Mancsi.

2. Tépésesinálók. Munkácsi Mihály híres képéről mintázott jelenet, a sebesült katona elbeszélésével, írta: Nadányi Zoltán, elmondja Bölöni Bakó Zoltán. Személyek: Dr Harrachné, Butyka Lajosné, Halász Zsigmondné, Krausz Samuné, dr Krüger Aladárné, Jelinek Gézáné, Böhm Mici, Hoványi Erzsike, Jákóbi Lujza, Breider Piri, Ifj. Balogh János, Jerzsák István gyermekek.

3. Ének. Hagedorné Rimler Irén: „Lahore király” Massenet operájából kivonatok, a „Hősök álma” Beleznay Antaltól.

4. Híborus költemények. Irta: Huzella Ödön. Előadja özv. Bachmann Fülöp.

5. A diszpolónók. Páros jelenet Pásztor Józseftől, előadja Brányi Erzsébet és Böszörményi Gézáné.

6. 130 vetített kép. A Nagyvárad és Bihar megyei Vörös Kereszt háborus működésének bemutatása. A kísérő felolvasást írta és felolvassa Horvay Elemér. Katonákért.

Mozgósítás. Hősök temetője. Felvirágozott vonat. A Vörös Kereszt elnökség. Nyugvó-állomás. Várják a sebesülteket. Szórakozás a nyugvóban. Mikor az est... Kórterem a betegnyugvón. Sebesült szállítás Sebesült szállítás villamoson. Sebesültszállítás automobilon. Üdülő sebesültek. A nagyváradfi kórházakban szolgálatot teljesítő doktorok. Szorgalmasság. Egyletek elnököi. Takarítás a Jobbkézben. Varrás a Jobbkézben. Varrás a kir. tábla dísztermében. Párnakészítés Párnapakolás. Papirpaplankészítés. Kötés. Manópakolás. Várják a sebesülteket a biarmegyei köz-kórházban. Irgalmasság. I. curzus ápolónői. Kórterem a biarmegyei köz-kórházban. Műtőterem a biarmegyei köz-kórházban. II. és III. curzus ápolónői. Hadapródiskolai kórház. Hadapródiskolai kórház kórterem. Hadapródiskolai kórház műtőterem. Ujságkiosztás a hadapródiskolai kórházban. Csendőrszkolai kórház, Kórterem a csendőrszkolai kórházban. Ferenc Salvátor főherceg látogatása a csendőrszkolai kórházban. Salvátor főherceg távozik a csendőrszkolai kórházból. Széchényi Miklós püspök, az országos Vörös-Kereszt alelnöke. Sebesültek a püspöki kertben. Uzsonna a szemináriumi kórházban. Kórterem a szemináriumi kórházban. Kötés a Szabadkőműves kórházban. Uzsonna a Szabadkőműves kórházban. Karácsonyfa a Szabadkőműves kórházban. Salvátor főherceg látogatása a Szabadkőműves kórházban. Mise a Szent József intézeti kápolnában. Almakiosztás a Szent József-intézet kórházában. Vezetőség a Szent József-intézet kórházában. Kötés a reáliskolai műtőben Kórterem a Reáliskolában. Tisztiszoja a Tisza Kálmán téri kórházban. Műtő a Tisza Kálmán téri kórházban. Csoportkép a Tisza Kálmán téri kórházból. A „Csarnok” díszterme mint kórház. Rózsavölgyi kórház. Izraelita kórház. Bábaképződei sebesültek, ápolónők és doktorok. Tüdőbetegek szanatóriuma. Tüdőbetegek szanatóriuma. Pihenő a terrazon a tüdőbeteg szanatóriumában. Pihenő a kertben a tüdőbeteg szanatóriumában. Séta a kertben a tüdőbeteg szanatóriumában. Főzés a Félix-fürdői nyílt konyhán. Uzsonna a Félix-fürdőben. Séta a tó partján a Félix-fürdőben. Üdülő betegek a vizesésnél. Sziklafal a Zichy-barlangnál. Vizesés a Zichy-barlangnál. Katonák a Zichy-barlangnál. A boldog viszontlátás. Ök term szert. Bucsú a távozó katonáktól. Nagyszalonai Vörös Kereszt kórházból 6 sikertelt felvétel. Szorgalmasság. A Vörös Kereszt konyha. A Vörös Kereszt kamara. Víz a jó ebéd. A fusuló angyal. Utolsó diadlut. Tanácskozás a sajtóval Virágpakolás. Készülődés a virágünnepre. A virágkioszi. Félvirágozott ház a Bémer téri. Sursu a Corda. Gyermekek gyűjtése. Lövészarok ünnepély

oldala. Lövészarok bejárata. Lövészarok bejárata. Lövészarok mutatványos sátor. Lövészarok büffé. Lövészarok tombolasátor. Lövészarok uzsonna a büffében. Lövészarok szépségverseny. Akik most látnak először lövészarok. Lövészarokot gyermekfelvonulás. Lövészarok konfetti csata. Lövészarok tábortüfő. Lövészarokban készül a lángos. Lövészarok látkepe. Lövészarok rendezői. Lövészarok fedezék. Lövészarok estu. Magyar nők korona alapja. Köszönet. Katonákért. Imádkozik a király. j

7. Záró előkép. Hungária: Balogh Miskáné, Germania: Szunyogh Pálné, Génusz: Gyarmathy Judit, Honvéd: Stephani Miklós.

A hétfői előadás délután fél 6 órakor veszi kezdetét.

Aránytalanul kevés segélyt kapnak a megyei tisztviselők.

Husz korona sem jut egy tisztviselőnek.

Pár héttel ezelőtt leirat érkezett a vármegyéhez, amelyben arról értesíti a miniszter a vármegyét, hogy a tisztviselők részére 12,400 koronát utalt ki rendkívüli drágasági segély címén.

A 12,400 korona, ha tekintbe vesszük a vármegyei tisztviselők nagy számát, nevetességessé teszi az egész segítséget. Ebből az összegből ugyanis egy egy tisztviselőre alig jut 20 korona. Husz koronával pedig ma ha talán mindenkin is, de a tisztviselőknél egyáltalán nem lehet segíteni.

Minden vállalat és intézmény tekintélyes összegeket fordít alkalmazottai segítségére. Azok az alkalmazottak tehát valamennyire meg vannak segítve.

A köztisztviselő azonban, aki ma sem kap több fizetést, mint a háború előtt, valóságos élet halál harcot vív a megélhetéssel.

Nincs egyetlen közhivatalnok sem, aki ma a fizetéséből meg tudna élni. A tisztviselő élete ma nem egyéb, mint nyomorúság. Segítségét pedig nem kapnak sehol.

Ezen a nyomorúságon akar a kormány a vármegyei tisztviselők részére kiutaltványozott 12400 koronával segíteni. A kormány megadta a kellő utasításokat is, hogy milyen formában osszák ki azt a tisztviselők között. Az utasítás bár nem juttatná sokkal jobb helyzetbe a tisztviselőket, de mégis volna olyan tisztviselő is, aki esetleg 400 korona segélyt is kaphatna. Az utasítással azonban — bárhogyan is számítják — sehogyan sem tudnak többet adni, mint 20-25 koronát, ami minden, csak nem segítség.

Hogy azonban mégis valamennyire legyen érve a cél, úgy segítettek a dolgon a tisztviselők, hogy nagy részük egyáltalán nem jelentkezett segélyért. Mindössze 105 tisztviselő kért segélyt. Ezek az alkalmazottak a vármegye legkisebb javadalmazású tisztviselői, akik között ha felosztják a 12400 koronát, 100 koronát kaphatnak személyenként. Talán ezzel a 100 koronával segítenek egy pillanatra azokon a napidíjasokon, akik ma — szinte hihetetlen, de így van — 60 koronából tartják fenn magukat és talán még az édesanyjukat is segítik.

Az a körülmény, hogy csak 105-en jelentkeztek segélyre, nem jelenti azt, hogy a többi tisztviselő nincs ráutalva a se-

gélyre, mert igenis minden tisztviselő rá van utalva, csak nem jelentkezték a 20 koronáért, mert akkor egyáltalán nem lett volna segítve senki.

A segély kiosztását a miniszter a törvényhatóságra bízta. A vármegye pár nap múlva határoz ebben az ügyben, még pedig rendkívüli közgyűlésen. Értesülésünk szerint a felesztást úgy fogja eszközölni a vármegye, hogy a jelentkezett tisztviselők közül a magasabb fizetési osztályban lévő tisztviselőknek 5, a kisebb javadalmazásuaknak 10 és a legkisebb javadalmazásuaknak pedig 15 százalék segélyt szándékozik adni a törvényhatóság.

A rendkívüli közgyűlést azonnal megtartja a törvényhatóság, mikor a főszolgabíráktól a megfelelő adatok beérkeznek.

A vármegye a miniszterhez folyamatik, hogy a 12400 koronát emelje fel és újabb segélyt engedélyezzen, hogy azok a tisztviselők is segélyhez jussanak, akik rá vannak utalva, de jóakarattól nem jelentkeztek.

A tisztviselők biztosra vehetik, hogy a kormány megfogja hallgatni kérésüket és a 12400 koronát lényegesen fel fogja emelni.

Szilágyi Dózsa

Az aicsuthi főhercegi családnál

Szilágyi Dózsa 4 év óta rendszeresen évenként megszokott fordulni Aicsuton, ahol már missiót is tartott s ahová Klotild főhercegnő s családja nagyon leereszkedő közvetlenséggel meghívta. Ez évben személyesen üdvözölte Szilágyi Dózsa Klotild főhercegnőt júnehónapban névnapján, aki őt a családi ebédre is meghívta. A most elmúlt héten szintén abban a kitüntetésben részesült, hogy Szilágyi Dózsa többször fogadta, a figyelem minden jelével elhalmozta. Szilágyi Dózsa nagy elragadtatással beszélt a főhercegi család páratlan kedvességéről és arról a benső vallásos életükről, amelyet egész Aicsut oly őszinte tisztelettel veszi körül a boldogult József fg. családját. Szilágyi Dózsa vasárnap a főhercegi kastély templomában tartott beszédet, amely után Klotild és Erzsébet főhercegnők a téli szalonban fogadták és gratulációjukkal tüntették ki.

Több mint félórát tartott a kihallgatás, amely a legnagyobb egyszerűséggel és közvetlenséggel folyt le s minden alkalommal leültették Szilágyi Dózsa, aki annyira elragadta a fenséges családot, hogy hétfőn délután Klotild főhercegnő, szerdán délelőtt pedig Mária főhercegnő, orléansi hercegnő gyönyörű termében, külön a fenséges család jelenlétében tartott konferenciát, amely után meghatva és elragadva Szilágyi Dózsa ihlettel telt előadását művészetnek nevezték Mária főhercegnő lekötözött udvariassággal, zavarba hozó figyelemmel s vonzó egyszerűséggel vezette Szilágyi Dózsa a gyönyörű parkra néző lakosztályain, amelyekben kedvesen magyarázva mutogatta szingazdag s nagyságukkal is imponáló festményeit, gyöngyöktől ragyogó kézi munkáit, amelyeket a mély hittől annyira ihletett lelke mind valóságos áhitatásának kifejezésére és emelésére használ páratlan finom izléssel. Különösen elragadó egyik szobája, ahol rendszeren áldozni szokott, amelynek van egy kedves

oltára, gyönyörű képei, amelyek selyemben és gyöngyben ragyognak. Feljethetetlennek s hasonlíthatatlannak mondja Szilágyi Dózsa azt a jelenetet, amikor esütörtökön reggel a kastély templomban az udvar jelenlétében elmondott mise előtt Mária főhercegnőt megáldoztatta.

Erzsébet főhercegnő s Holdházy Mária égi gyertyával kezükben mentek a szentséget vívó Szilágyi Dózsa előtt Mária főhercegnő említett termébe, amelyben a villany- és gyertyafényben tündöklően érvényesült a teremnek művészi szépsége.

De mindennél elragadóbb s épületesebb volt Mária főhercegnő annyi mélységgel telt áhitata, amelyhez fogható Szilágyi Dózsa még eddig nem látott. Ugy, hogy Szilágyi Dózsa, amikor Mária főhercegnő az oltári szentség fogadására oly páratlan szépséggel berendezetttermét mutatta, önkéntelenül fakadt e szavakra:

— Így van ez, Fenséges Asszonyom! Akinek lelkében menyország van, az környezetében is azt teremti meg.

Szerdán pedig Szilágyi Dózsa a legszűkebb körű családi ebédre volt hivatalos, amelyen a nagyszabású ebédlőben az asztalnál Klotild főhercegnő és Erzsébet főhercegnő között foglalt helyet. Szilágyi Dózsa többször részesült már ebben a kitüntetésben s mindig a vonzó szeretetreméltóság uralkodott. Kedélyes és érdekes társalgásban telt az idő, menten minden merevségtől, a legnagyobb élénkség uralkodott, ami alatt megemlékeztek Klotild főhercegnő testvérének, a bulgár királynak nagy, általános műveltségéről s arról a szeretetről, amellyel fenséges fiát, a harctéren levő József főherceget a katonák bálványozták. Kedvesen megígérték, hogy amint alkalom kínálkozik, a háború után meghívják Aicsutra, hogy József főhercegnék bemutatassák s meghívták egyúttal a fiúmei gyönyörű kastélyukba is.

Ehhez az annyi vallási szeretettel és meglegséggel bíró boldog, harmonikus élethez, amellyel a főhercegi család bír, gyönyörűen, művésziesen illik a klasszikus szépségű kastély, amely mintegy uralkodik a 80 katasztrális hold park felső részéből. Ez a park a nádornak s József főhercegnék páratlan érzékét hirdeti a természet, az izlés s a fásítás iránt. A közepén egy ártézi kútból táplálkozó vadregényes tó van, amelyen több hid megy át s amelynek a hattyúk, a fel fel rebbenő vadkacsák, az aranyhalak, a környező fák, a madárdal, a tó közepén levő virágokkal övezett ludi barlang egy szoborral annyi életet és tartalmat adnak. Különösen szép Mária főhercegnő kedvenc tartózkodási helye a ludi szűz barlangja, amely a tó közepén van s a parttal egy kékre festett és gazdag szinompában ragyogó virágokkal elhalmozott hid köt össze. Szilágyi Dózsa, aki az afrikai palmaerdőktől a majnafrankfurti s londoni pálmaházakig s a versaillesi parkig annyit látott, napokon keresztül órákig járt itt.

A esendő, amely itt előmlik, a gyönyörű csoportok, amelyek annyi szinben égnek, az izlés, amely feltétlenül uralkodik, a platán óriások herkulési termetei elmélkedésre, imára, szónoklatra csakugy öntik a gondolatokat; leszögeznek és elragadnak. Amikor esütörtök reggel még egyszer keresztülment Szilágyi Dózsa a gyönyörű parkon s még-

egyszer mintegy szemlét tartott ezen a lebilineselő természeti és kulturális szépségen, a viszontlátás reményében és egy egész életre szóló, annyi erkölcsi tartalommal bíró nap-sugaras emlékek csukta be maga után a kastély rostélyos ajtaját.

Az élelmiszerek hatósági árai.

A m. kir. belügyminiszter ur 69501/III/1915 számú leiratával megadott felhatalmazás alapján Nagyvárad város törvényhatóságának területére a közéletmezés zavartalan-ságának biztosításához füződő érdekekből az élelmi cikkek követelhető legmagasabb árait az 1915. évi október hó 11-étől 17-ig terjedő időre a következőképen állapítottam meg:

Hus és hústermékek: 1 kiló marha hus (I. rendű) 500 kor. 1 kiló marhahus (II. rendű) 480 kor. 1 kiló növendék has 480 kor. 1 kiló borjúhus (hátulja) 520 kor. 1 kiló borjúhus (eleje) 480 kor. 1 kiló juhhus 290-3 korona. 1 kiló sertésbus 20 deka nyomtatékkal 540 korona. 1 kiló füstölt sertésbus 630 kor. 1 kiló kolbász (füstölt) 580 kor. 1 kiló szalonna (zsirnak való) 690 kor. 1 kiló szalonna (füstölt, sózott) 7— kor. 1 kiló szalonna (pörkölt, paprikázott) 7— kor. 1 kiló hárj 7-10 kor. 1 kiló préseletlen tepertő 340-480 kor. 1 kiló sertészsir 740 korona.

Baromfi: 1 pár csirke rántanivaló 3-4 kor. 1 pár csirke sütni való 5-6 kor. 1 kiló csirke élő sulyban 240 kor. 1 kiló csirke kopasztott — kor. 1 pár tyúk 8-10 k. 1 pár ruca (hízott) 10-12 kor. 1 pár ruca (sovány) 8-10 kor. 1 kiló ruca élősulyban 230 kor. 1 kiló ruca (kövér) élősulyban 3 korona. 1 kiló ruca (kopasztott) 340 kor. 1 pár liba (sovány) 14 kor. 1 kiló liba (sovány) élő sulyban 250 k. 1 kiló liba (kopasztott) — kor. 1 kiló liba (hízott) élősulyban 360 kor. 1 kiló liba (hízott kopasztott) 400 kor. 1 kiló pulyka élősulyban — kor. 1 kiló pulyka kopasztott 320 kor.

Hal és vad: 1 kiló csuka (hal) élő — kor. 1 kiló harosa (hal) élő — korona. 1 kiló ponty (hal) élő 3-340 kor. 1 drb nyul 3-4 kor. 1 drb fogoly 120 kor.

Tej és tejtermékek: 1 liter tej fölözetlen piacon 36 fill. 1 liter tej fölözetlen házhoz szállítva 38 fill. 1 liter tej kóser 40 fill. 1 liter tejfel 180 kor. 1 kiló turó (tehén) 160 kor. 1 kiló turó (juh) 270 kor. 1 kiló gomolya 240 kor. 1 kiló vaj 6—kor.

Liszt és kenyérmékek: 1 kiló buza-dara és nallásliszt 84, főzöliszt 64, buza-kenyérliszt 44, rozsliszt 46, tengerliszt és dara 46 fillér. 1 kiló fehér kenyér péknél 62, fehér kenyér üzletben 64, barna kenyér péknél 42, barna kenyér üzletben 44, péksütemény 3-3 dekás 4, vizes zsemlye 4 dekás 4 fillér.

Gyümölcs és fűszer: 1 kg. szőlő csemege 1 kor. 1 kiló dió 1 kor. 100 kiló cukor (süveg) 10375 kor. 1 kiló cukor (süveg) 109 kor. 100 kiló cukor (kristály) 10375 kor. 1 kiló cukor (kristály) 109 kor. 100 kiló cukor (koeka) 10765 kor. 1 kiló cukor (koeka) 113 kor. 100 kiló cukor (koeka) 5 kgr. dobozokban 10620 kor. 1 kiló cukor (koeka) 5 kgr. dobozokban 111 kor.

Száraz főzelék, tojás, zöldség stb.: 1 kiló bab száraz 56 fillér. 1 kiló borsó száraz 70 fill. 1 kiló lenese 80 fillér. 1 kiló kása (köles) 120 kor. 1 drb tojás (egész) 17 fill. 1 drb tojás (törött) 12 fill. 1 csomó sárka répa 24 fillér. 1 csomó petrezselyem 24 fillér. 1 drb karalábé 8-12 fill. 1 kiló hagyma (vörös) 80 fill. 1 kiló hagyma (fog) 150 kor. 1 kiló fejtes káposzta 14 fillér. 1 fej kelkáposzta 12-16 fill. 1 fej káposzta (vörös) 12-30 fill. 1 kiló burgonya 14 fill. 100 kiló burgonya 13 kor. 1 drb retek (fekete nagy)

3 fill. 1 kiló paradicsom 30 fill. 1 drb tök
kőzni való 12—24 fill. 1 drb karfiol 40—50
fill. 1 drb paprika (zöld, nagy) 2 fill.

Az ármegeállapításra vonatkozó határozat
ellen az 1914. évi L. tc. 1. §-ának első
bekezdése szerint birtokon kívüli felebbe-
zésnek van helye, a közhirrététől számi-
tott 15 nap alatt a kereskedelemügyi minisz-
terhez.

A felsorolt élelmiszerek árának ennél
magasabban való megszabása az 5600/1914.
B. M. számú rendelet 1. §-ába ütköző kihá-
gási eselekménynek fog tekintetni s felje-
lentés esetén a rendelkezés megszegője ellen
a kihágási eljárás meg fog indittatni.

Az említett rendelet 4. §-a alapján a
kihágás büntetése 15 napig terjedhető el-
zárás és 200 koronáig terjedhető pénzbün-
tetés.

Ez ármegeállapítással a piaci forgalom-
ban lábrakapott egyes szertelenségek meg-
szüntetésére végett a törvényhatóság régi ki-
vánságának tesztek eleget.

Módot és eszközt kívánok nyújtani a
város lakosságának, hogy az élelmiszerek
árának magasságához fűződő érdekeit meg-
védhesse. Nem mulaszthatom el azonban,
hogy ez alkalommal fel ne hívjam a figyel-
met arra a körülményre, miszerint a ható-
sági ármegeállapításnak előnyei csak akkor
lehetnek, ha a város vevőközönsége kivétel
nélkül azt maga is betartja, annak betartá-
sát éber figyelemmel kíséri s annak áthágá-
sáról, illetve az esetleges visszaélésekről a
hatóságnak jelentést tesz.

Tudomására hozom a vevőközönségnek,
hogy azon árusító ellen, aki az előbb felsor-
olt élelmiszerek árát október 11-étől
18-ig az előbb megállapított árnál magasabb
összegben szabja meg, a feljelentést a piacon
szolgálatot teljesítő rendőrközegek bármelyi-
kénél megteheti.

Nagyvárad, 1915. évi okt. 9-én.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

Iskolafalva.

Az a mozgalom, amely Iskolafalva fel-
építését célozza, mindennap közeledik egy
lépéssel a megvalósulás felé. A tervet nem-
csak a mi megyénkben fogadták rokonszen-
vel, de a fővárosban is visszhangra talált.
A főváros vezető sajtó organumai, a Buda-
pesti Hírlap, Alkotmány, az Est stb. me-
legen foglalkoztak az életrevaló s könnyen
megvalósítható tervvel s ez indította a Bi-
harmegyei Általános Tanító Egyesületet
arra, hogy az ügyet hivatalosan is szor-
galmazza.

Egyik legutóbb tartott választmányi
ülésének tárgya Iskolafalva ügye volt,
melynek tovább vitelére egy nagyobb bi-
zottságot küldtek ki. A gyűjtés pénztár-
nokául Zöldy Bertalan tanítót (Körös-utca
6.) választották meg.

Igy említjük meg, hogy a Haboruban
Földült Falvakat Ujrafelépítő Országos Bi-
zottság Elnöksége levélben arra kérte fel
Várady Istvánt, a mozgalom megindítóját,
hogy a terv részletes feltárása, s a ke-
resztülvitel módozatainak megbeszélése cél-
jából személyesen utazzék fel.

A gyűjtés már nagyon sok helyen fo-
lyamatban van.

Iskolafalvára eddig a következők küld-
ték be gyűjtéseiket:

Sebő Imre 10, Gulácsi Endre utján 1-50,
Várad olasz rk. fiúiskola 15 70, Csögödpusz-
tai áll. el. iskola 7 32, Gábor Gy. sarkad-
keresztúri állami iskola 3, Sinkó Anna esőfai
áll. isk. 5, Szabó Sándor váradvelencei közs.
fiúiskola 4-26, Erdélyi Mihály furtai rk. is-

kola 10-14, Grád Lászlóné biharszentadrási
áll. isk. 7-60, Szmekta L. Ödön premontrai
főgimnáziumi igazgató az ifjúsági alaptól
25. a premontrai főgimnázium III A), B), IV.
A), B) osztályai 25, Vaday József ör-utcai
közs. fiúiskola 16, összesen 130-52 K. Nagy-
várad, 1915 okt. 9. Zöldy Bertalan, pénztáros.

A wizmitzi csodarabbi Nagyváradon.

A felsőmagyarországi, galiciái és buko-
vinai orosz inváziók idején ezrével ömlöttek
Magyarország belsejébe a menekültek, kiknek
nagy része már a népességi arányoknak is
megfelelően az ottani zsidóságból került ki.
Közülük természetesen nagyon sokan kerül-
tek Nagyváradra, hol majdnem mindegyik-
nek akadt egy-egy hitsorsos atyafia.

Ezek a menekült zsidók mindnyájan az
Ujvárosban és a Katonavárosban telepedtek
meg, itt is a tóra és a héber pergamentek
tanulmányozásának, no meg az üzletnek él-
tek. Hadi előrelátásuk magyarázza meg azt
is, hogy szinte kivétel nélkül rabbinusok
vagy rabbijelöltek és amióta Nagyváradon
vannak, vasárnap és ünnepnapokon valóság-
os Kis-Jeruzsálemet varázsoltak a város-
részeik templomai köré.

A legnevezetesebb ember közöttük, ki-
nek tanácsáért messzi vidékekről idezarándok-
olnak a hithű zsidók, Hager Izrael, a
wizmitzi csodarabbi.

A csodarabbi lakása.

Torna utca 5. szám alatt lakik Hager
Izrael, a wizmitzi csodarabbi. A múlt év de-
cemberében jött városunkba és telepedett
meg a Torna utcán. Családja és közvetlen
környezete 96, mondó kilencvenhat ember-
ből áll.

Bukovinai szokásukhoz is híven a piszok
amiben élnek, egyenesen förtelmes. A rabbi
közvetlen környezete titkári, szolgáló teendő-
ket végez, valamint a rabbi gazdasági ügyei-
vel foglalkozik. Mert a rabbinak Wiznitzben
kiterjedt gazdasága van és ennek vezetése,
ügyeinek rendbentartása nagy munkát igényel.

A rabbi 55—60 év körüli, középtermetű,
őszes ember, ki napjait állandóan héber ira-
tok tanulmányozásával tölti. Ezt teszik kü-
lönben hozzátartozói és környezete is. Talpig
selyem kaftánban járnak, s evő eszközeik és
poharaik mind aranyból és ezüstből vannak.
Ezeket még az ó hazából hozták magukkal.

Zarándokok a csodarabbinál.

A csodarabbi és környezete a zsidóság
azon részéből való, akik a mai napig is meg-
maradtak régi orthodox hitükben, megtartot-
ták az ősrégi ceremóniákat. — Nagy részük
Oroszországban, Galiciában és Bukovinában
van letelepedve. A csodarabbit a legnagyobb
tiszteltetésben tartják s ahol egy ilyen ősmen-
tebb csodarabbi akad, oda valósággal zarándok-
ol az ó hitű zsidóság.

A wizmitzi csodarabbi, Hager Izrael
neve messze földön híressé vált. Most, hogy
Nagyváradra került, itt léte nem maradhatott
sokáig titokban s egyre másra érkeztek a
hívó zarándokok, hogy a csodarabbi taná-
csát, jóslását, vigaszát kikérjék. S a rabbi
minden jelentkezőt kielégített. Mindenkinek
tudott szolgálni jó tanáccsal, vigasszal, jóslat-
tallal, — megfelelő honoráriumért. Ámbár
mondják, hogy néha e nélkül is; de amint
a zsidóság körében suttogják. Hager Izrael
csodarabbi itt léte tartama alatt

20 000 koronát gyűjtött
össze kuruzslásaival.

De ez összegben nagyvárad szegény-
sorsu zsidó emberek pénze is van.

A csodarabbi önként jelentkezett katonának — rabbinusi oklevéllel.

A csodarabbi és környezete nagyrészt
idősebb, negyven éven felüli emberek. Mi-
kor a 43—50 évesek sorozása volt, a rabbi
környezetét alkotó emberek elmulasztották
azon megjelenni, mert nem szereztek arról
idejében tudomást.

Kemény Ignác rendőrkapitány figyel-
meztette erre a rabbit, ki erre maga intéz-
kedett aziránt, hogy ezek a hatóság előtt
megjelenjenek.

Gyönyörű beszédet intézett összegyűlt
hitsorsosaihoz, melyben tudomásukra hozta,
hogy Hazájuknak szüksége van rájuk s
felhívta őket, hogy vele együtt jelenjenek
meg a hatóság előtt, hogy az besorozhassa
őket.

Csakugyan hétfőn délelőtt meg is jelent
a rabbi és környezete Hleméry Ferenc vá-
rosi katonai tanácsosnál, hogy ily irányu
kötelezettségüknek eleget tegyenek. Mint-
hogy azonban az önként jelentkező rabbi
valamint a többi megjelentek is rabbi ok-
levéllel bírtak, jelentkezésüket csak tuda-
sául vehették.

Hogy azonban mily hazafiasan gondol-
koznak, arra jellemző az alábbi levél, me-
lyet írójuk német nyelven a wizmitzi csend-
őrséghez intézett:

„A cs. és kir. csendőrőrsparancsnoksághoz
Wiznitz.

Ezennel bejelentem, hogy itt Nagyváradon,
Hager Izrael rabbinál, több fiatalember tartózkodik,
akik katonai kötelezettségüknek nem tettek
eleget.

És pedig:

Geiringer Meschulim Wiznitzből;
Just Nissen Taraszezből, 18 évig lakott
Wiznitzenben;
Zwirn Náhán Pistyuból, 15 évig lakott
Wiznitzenben.

Tisztelettel
Láz Nuchim“.

A feljelentésre már válasz is jött a
nagyvárad rendőrséghez, melyben közlik,
hogy a feljelentett egyének fel nem talál-
hatók és kérik, hogy tartózkodási helyüket
nyomozzák ki. A kérelmet azonban nem le-
hetett teljesíteni, miután fentnevezettek vá-
rosunkból még a sátoros ünnepek előtt el-
távoztak s azóta nyomuk veszett, pedig ket-
tőnek a családja is itt van.

A hatóság, a zsidóság, a csoda- rabbi és környezete.

A csodarabbi és környezete, valamint
a városunkban tartózkodó többi galiciái me-
nekült zsidó száma körülbelül 140—150 em-
bert tesz ki. A többi, régebben itt tartózkodott
zsidó családok ma már mind vissza-
tértek felszabadított hazájukba.

Hager Izrael csodarabbi és környezete,
valamint a még itt levő 14 zsidó család is
szívesen hazatérnének, azonban lakóhelyeik
Wiznitz, O-sidassow és Prachnitz még min-
dig oly közel esnek a hadműveletek szin-
teréhez, hogy ma még félnek oda vissza-
térni, de még erre most még engedélyt sem
kaphatnak. Viszont azonban esztrák honosok

lővén, mint ilyeneket Ausztria köteles hadisegélylyel ellátni. Azonban Ungarisch Hradisch, hová az osztrák kormány a menekülteket internálta, tul van zsufova s ide sem mehetnek. A miniszteriumtól pedig engedélyt kaptak az itt tartózkodásra s a rendőrség bármennyire is nem szívesen fogadta a hirt, mégis kénytelen-keletlenül bár, de tudomásul veszi.

Ugyanis rengeteg panasz érkezik ellenük, rém sok baj van velük azért, mert a higienia és a tisztaság követelményeit egyáltalán nem fogadja be természetük. A tisztátalanság, amit maguk körül árasztanak, egyenesen elképzelhetetlen.

Távozásuk általános örömet okozna Nagyváradon, zsidó körökben is.

Fogyasztók nagygyűlése a Vigadóban a drágaság ellen.

Óriási méretű nagygyűlésre készül ma délután 3 órakor a drágaság ügyében Nagyvárad közönsége a Vigadó nagytermében. Ennek a nagygyűlésnek a célja a fogyasztók szervezése. Eddig védtelenül voltunk kiszolgáltatva a közvetítő kereskedelem minden szemérmét féltett nyuzó spekulációinak. Ez ellen nem védett meg bennünket sem a kormány tétovázó, határozatlan intézkedéseivel, sem Nagyvárad város hatósága nagy fizetést huzó, de semmi eredményt el nem ért apparátusával. Itt az ideje, hogy a polgárság ne nézze tehetetlenül kiuzsorázását. Ki kell mondanunk: ma nyomor van Nagyváradon s itt az ideje, hogy kövessünk el mindent annak enyhítésére. Ez a nyomor annál kiáltóbb, mert ezt a nyomort nem érezzük mindnyájan. Nagyvárad közönségének egy része ma is megtölti a kávéházakat, a mulatóhelyeket, míg a közönség kiuzsorázott részének alig van mit ennie.

Ez a nagygyűlés arra van szánva, hogy hangot adjon a nyomorgók jajsavának s tömörülésre hívja fel azokat, akik eddig szerveztelenül kész prédái voltak a lelketlen spekulánsoknak.

A nagygyűlés keresni fogja a módot, hogyan segítsen a közönség tönkretett részén, de már most hangsúlyozzuk, hogy erre csak egy módot látunk: a szövetekezést. — Nagyvárad elnyuzott fogyasztóinak egyesülniök kell egy hatalmas szövetezetbe, mely a maga erejéből szersai be azokat a cikkeket, mikre szüksége van.

Ez a nagygyűlés nem egy kaszt, nem egy társadalmi irányt követő párt embereinek gyűlése lesz, hanem egész Nagyvárad közönségéé. Az előkészítő bizottság azzal is meakarta adni a nagygyűlésnek ezt az univ ersalis jelleget, hogy szónokait minden társadalmi irányt képviselő nőkből és férfiakból választotta, hogy kidomborodjék ezzel is az, hogy itt egész Nagyvárad polgárainak ügyéről van szó.

A szónokok a következők: özv. Nagy Ödönné, Kocsán János törvényszéki bíró előadó, dr Adorján Emil, Huzella Gyuláné, Bíró Márk, dr Papp Károly, Szabó Károly, Sas Ede.

A nagygyűlés megfogja alakítani a fogyasztók szabad szövetekezését, mely nem egylet lesz tagsági díjjal, nem előre meghatározott tagokkal, hanem tagja lesz egész

Nagyvárad közönsége. Szerve lesz az előkészítő bizottság, mely kiegészíti magát olyan tagokkal, akik a társadalom minden rétegéből rekrutálódva hajlandók dolgozni a közért. Ez a bizottság eszméket fog propagálni, meghallgatja a panaszokat s a szövetség erejével fog közreműködni azok orvoslásán.

Ne feledjük, hogy a szövetekezésben erő van. És ezzel az erővel élünk kell.

Legyen ott mindenki ma délután 3 órakor a Vigadóban.

A feministák a fogyasztók mai nagygyűléséről.

A Feminista Egyesület a következő kommunikét adta ki:

A drágaság elleni védekezés dolgában tartandó mai nagygyűlés iránt a közönségszéles rétegekben megnyilvánuló páratlan érdeklődés a bizonyossága annak, hogy a közönség türelme az elviselhetetlen drágasággal szemben elérkezett a legvégső határig. Itt az ideje, hogy a közönség elégedetlensége és elkeseredettsége megtalálja a helyes utakat a cselekvésre. Minél nagyobb tömegben csoportosulnak a fogyasztók, annál biztosabban tudnak védekezni az élelmiszer ellátás mizériái és a lelketlen uzsora ellen.

A fogyasztók szervezésének munkája immár az illetékes kezekben van: azaz a fogyasztó közönség minden rétegét és osztályát képviselő olyan férfiak és asszonyok kezében, akik készséggel és lelkesedéssel ajánlják fel e cél elérésére munkájukat a mai rendkívüli időkből, amikor a háboru ugyszólván minden egyes embertől a legnagyobb erőfeszítéseket és áldozatokat követeli a köz érdekében.

A Feminista Egyesület, mely a drágaság elleni küzdelemben csak a mozgalom megindítását vállalta s melynek feladatain kívül esik a nagyközönségnek a fenti cél érdekében való szervezése, — átadta ezt a munkát magának a fogyasztó közönségnek, illetőleg képviselőinek, akik a holnapi nagygyűlésen fogják kifejteni azokat a feladatokat, amelyet a közönségnek saját érdekében teljesíteni kell.

A fogyasztó közönség érdeklődésének felkeltésében és cselekvésre való buzdításában nagy érdeme van a sajtónak és a továbbiakban is fontos tényezőként kell szerepelnie abban, hogy a közönség tömörülése és szervezett fellépése minél sikeresebben valósuljon meg. A sajtó feladata komoly és szimpatikus szinben feltüntetni mindazokat a teendőket, melyek a fogyasztó közönségre várnak s a szövetség segítségére lenni a közönség kioktatásának munkájában. Jobb és üdvösebb szolgálatot nem tehet a sajtó a közönségnek, mintha e súlyos viszonyok között odaáll maga is a közönség szervezői közé és a rendelkezésére álló hatásos eszközökkel hozzájárul, hogy a közönség felismerje, miszerint csak a saját szervezetsége biztosíthatja számára a tisztességes megélhetést.

HIREK

Magyarok Nagyasszonya.

A magyarok Nagyasszonyának ünnepét üli ma a magyar katolikus egyház. Magyarország fennállásának ezeréves ünnepe alkalmából rendelte el ezt az ünnepet XIII. Leó pápa, s talán soha buzgóbban nem fohászodott a magyar égi nagy Pátrónájához, mint e mai napon. Az egész ország szentségimádást tart e napon s a közös szent gyónásban megtisztult szívvel esd a Szűz Anyához: „Mennyei trónodról, csillagos lakodból tekints a magyarra!”

Nagyvárad minden plebánia templomában közös szent áldozást tartanak a hivek, melynek érdemét a magyar fegyverek győzelméért s a békéért ajánlják fel. Az Urak Mária Kongregációjának tagjai az olasz plebánia templomban járulnak a közös szent áldozáshoz reggel 7 órakor.

A székesegyházban ünnepi nagy mise lesz délelőtt 9 órakor, melyen a székesegyházi ének- és zenekar a következő egyházi zeneműveket adja elő:

Resch Mihály zenetanár: Esz dur mise.
Graduale: Oculi omnium in te sperant. (Resch)
4 szólamu a capella kar.
Offertorium: Super flumina. (recitando.)
Betét: Pázmány dicsőenke: „O gloriosa.” (Ének- és zenekari betét Belezay Antaltól.)
Introitus és communio: Choraliter.
Mise végén: Boldog Asszony Anyánk.

* **Grócz Béla alapítványa a Vörös-Kereszt részére.** Grócz Béla nagyprépost a háboru folyamán is számtalanszor tanujelét adta páratlan jótékonyágának. Ujabbán Grócz Béla a Vörös-Kereszt Egylet céljaira alapítványul felajánlotta 1000 korona névértékű 5 és fél százalékos hadikölcsönöt 21031. szám. 1915 december 1 iki szelvénnel.

* **A Katolikus Kör vetítőestje.** Kedden délután fél 6-kor tartja meg a Katolikus Kör második vetítő-estjét; dr Krüger Aladár fog előadást tartani a mazuri csatáról és a kárpáti téli harcokról.

* **A király 20 milliós hadikölcsöne.** Budapestről hivatalosan jelentik: A király 10 millió korona 6 százalékos magyar és hasonlóképp 10 millió 5 és fél százalékos osztrák hadikölcsönt jegyzett.

* **A szerb harctér ágyudőreje hallható a bihari hegyeken.** Biharlonkáról írja egyik olvasónk: Ma kiat jártam itt a hegyekben és kora reggeltől egész estig szakadatlan ágyuzást hallottunk délnyugat felől, valószínűleg Zimony tájékáról. Mint a távoli égdörgés, úgy morajlott folyton s az egyes lövések tisztán kivehetőek voltak. Egyik erősebb, másik gyengébb volt, ugylátszik, többféle kaliberű ágyukból tüzeltek. De szakadatlan hallatszott a morajlás. Mi éppen vadásztunk s egész nap egy lövést sem tettünk, s szinte irigykedve gondoltunk oda, ahol meg olyan szaporán szól az ágyu. Olyan duplázások folytak, hogy vadászaton sem mehet jobban. Ugy látszik, odalenn mégis melegebben folyik a dolog, mint a szűk vezérkari jelentések sejtetik. Azt hiszem, a váradi szőlőhegyekről is hallható a dörgés, kivált hajnalban, vagy estefelé.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* **360 waggon tűzifa a város közönsége részére.** Tegnap számuakban megemlékeztünk arról, hogy *Rimler* Károly polgármester budapesti tartózkodása alkalmával gondoskodott a város közönsége részére szükséges tűzifáról a Bihari erdőipar részvénytársaság előszerínyen elvállalta, hogy a legsürgősebben 300 waggon eser- és bükkfát szállít a város részére. Az igazságnak megfelelően közöljük, hogy a tűzifa azonnal való megküldését nem a Bihari erdőipar részvénytársaság, hanem a Bihari tűzifaelarusító részvénytársaság vállalta el.

* **A tisztiiskola művészestéje.** A mult hónapban a XI. hadtest tisztiiskolája a Vigadó nagytermében zárkörü estélyt rendezett, amely kiváló sikerrel végződött. A művész estét most október 12-én meg fogják ismételni, amelyen részt vesz Nagyvárad előkelő társadalma is. A művészestét ragyogó színes számok fogják alkotni, amelyek egytől-egyig igazi művészi becsesel bírnak. A tisztiiskola tagjai között számos igazi hivatott művész van, akik az estélyen szerepelni fognak. Azonkívül a Szigligeti-színház több tehetséges tagja is gazdagítani fogja számaival a műsort. A művészestre a rendezőség meghívókat bocsájtott ki, amelyeket belépéskor és jegyváltáskor elő kell mutatni. Rendkívül élénk tetszést keltének a művészest remek plakátjai is, amelyek a Rákóczi ut kirakataiban vannak elhelyezve.

* **Hány ezer korona folyt be Jadlowker hangversenyén,** azt nem tudjuk. De az bizonyos, hogy ha mostanában Oroszországban magyar énekes hangversenyt akarna rendezni, nem a rubelekkel ismerkednék meg Oroszország nemzeti intézményeiből. Nagyváradon ellenben ropogós bankók és interjuvaló újságírócskák várják az orosz hitsorsost, Jadlowkert, a ki dicsekedve kürtölte ki egyik lapban, hogy ő ma is orosz alattvaló. Hozzátette persze, hogy jelenleg a németekért lelkesedik — nosza lelkesedjék érte Grosswardein is és ontsa a pénzt az orosz zsidó énekesnek. Mert, hogy Jadlowker mennyire orosz, azt bejelentette, mikor dicsekedett vele, hogy ma is a cár alattvalója. Azé a cáré, a kinek vérszomja lángba borította a világot, a ki feldulatta a magyar felvidéket, a kinek örülete vagy gonoszsága annyi derék magyar embert gyilkolt meg vagy tett nyomorrékká. A cár derék alattvalóját fogadjuk tehát bankókkal — a cár birodalmában Szibéria és kancsuka ma a magyar király alattvalóinak jutalma. Mi előre megmondtuk a véleményünket erről az orosz házalásról, most utólag sem hallgatjuk el. Egyébként keresztény magyar ember Jadlowker ur iránt legfeljebb tévedésből érdeklődött. Még csak annyit, hogy mit beszélnek itt drágaságról és nyomorról, ha az orosz háboru idején egy orosz zsidó énekes meghallgatására 8 koronákat tudnak kidobálni Nagyváradon!

* **Adakozás.** A Vörös Kereszt központi konyha hálás köszönetet mond a következő adományokért, melyek szeptember hó 25-től október hó 9 ig érkeztek: Pénzben: Grósz Béla nagyprépost 100 korona. Harmathy Károlyné 10 korona. — Természetben: Az Immaculata zárda polg. isk. 4 ik osztály növendékei: 180 drb paprika, 10 kg porcukor, 3 üveg lekvár, 2 kg turó.

* **Rigó Ferencné balesete.** Rigó Ferencné, a volt bihari képviselő nejét, sajnálatos baleset érte a napokban. Az illető urinő, aki csak nemrég épült fal betegségéből, bihari szőlőjébe kocsizott, miközben az uton a hintót a megvadult lovak elragadták, aminek következtében a kocsit felborult a bennülők az útszéli árokba zuhantak. Rigó Ferencné a zuhanás következtében súlyos zúzódást szenvedett. Az idős uriaszonyt a zúzódás következtében eszméletlen állapotban szállították Gerliczy-utcai lakására, ahol dr. Mórincz Ernő vette ápolás alá. Rigó Ferencné állapota már a javulás útján van.

* **Katonák szállítsák a fát.** A fainség egyik előidézője a fuvarhiány, mely mindaddig fenn fog állani, míg a háboru tart, vagy amíg a szállítást a katonaság nem fogja teljesíteni. Eddig még hivatalosan ebben az irányban nem tettek lépéseket. A legelső lépést a lat. szert. püspökségi uralom tenkei erdőgondnoksága tette. Tegnap ugyanis az uradalom főerdőmérnöke, Marosi Antal beadványt nyújtott be a vármegyéhez, a melyben a faszállításhoz katonai közreműködés kieszközölését kéri. A tenkei erdőgondnokság tudvalevőleg Gyula és Mezőtur városok mellett még több nagy helységeket lát el fával. A fa készen is áll, azonban nincs megfelelő fuvar és így, ha nem kap elegendő segítséget, az érdekelt községek a télen fűtőanyag nélkül maradnak. A gondnokság most arra kéri a vármegyét, hogy a katonai parancsnoktól eszközölje ki, hogy a Tenkén állomásozó katonaság a fa elszállításában legyen segítségére az uradalomnak. A kérvényt az alispán tegnap áttette a katonai parancsnoksághoz.

* **Adományok az Ottokár hadiárvaházra.** A gyűjtés már jóval túllepte az 5000 koronát az Ottokár hadiárvaházra. Ujabb adakoztak: Markovits Antalné Inácd 20, J. E. 5, Schweiger György IV. o. t. gyűjtőívén dr. Schweiger Ede 20 s mások névtelenül 11, összesen 31 K. Somogyi Gyula VI. o. t. gyűjtőívén: Somogyi G. 684, özv. Geher Antalné 1, Martosné 2, Balogh K. 2, Geher A. 2, dr. Geher G. 1, dr. Geher Lambort 5, Peszeki F. 2, dr. Mazurek Gy. 2, Schriffert Béla 2, Blankenstein 2, ifj. Niedermann A. 2, Keszte Lujzika 2 s mások 1 K 15 fill., összesen 35 K. IV. B) osztály osztályfőnöke névnapja alkalmából 20-40, Kővári Endre VIII. o. t. gyűjtőívén: Lichtmann Nusi 2, László Magda 1, Lóvy Vilmosné 1, Munk Lilly 1, Belezna Jucika 1, N. N. 120, Bock Erzsé 1, Klein Annus 1, T. B. 1, L. E. 1, Seregély Irma és Enny 1, N. N. 60 fill., összesen 1280 K. „Aldás legyen rajta és mindenkin, aki csak egy pár lépést is tesz az árvákért”. Adományokat elfogad s közvetít a Tiszántúl és Szilágyi Dózsa prem. tanár.

* **Egy kis leány balesete.** Tegnap délután sajnálatos szerencsétlenség történt egy kis leánnyal a Fogyasztási hivatal udvarán a Kert-utcában. *Jakab* Irénke az illető 6-7 éves kis leány, aki egy másik társával tegnap délután az udvaron játszadozott. A játék közben egy látszik összeczordültek, mert a nála levő ollóval a kis *Jakab* leány gyomrába szurt. A kis leányt rögtön elöntötte a vér. A sérülés nagyon súlyos, mert a belső részek a gyomrából kifordultak. A szomszédban levő mentők azonnal megjelentek és beszállították a bihari megyei közpórházba, ahol ápolás alá vették. A kis leány sérülése igen súlyos.

* **A mai tekeverseny a Katolikus Körben.** A Katolikus Körben ma délután tartják meg az évszázé tekeversenyt. A verseny díjait tegnap vásárolta meg a rendezőség *Simon Béla* ékszer- és régiségüzletében. Összesen öt díj lesz, melyből három a rendez versenyre és kettő a vigaszversenyre van szánva. A verseny pontban fél három órató kezdődik. Részvételi díj 20 fillér, melynek ellenében 9 dobást kap a belépő. A versenyen részt fog venni *Schuch* Károly őrnagy is, a Kath. Kör népszerű háznagya, aki most pár napi szabadságidejét Nagyváradon tölti s akit már tegnap a Kath. Kör tagjai nagy szeretettel fogadtak ismét körökben hosszú távollét után.

* **Mozgalom a hadiárvak érdekében.** A mult héten közöltük a nagyváradai Kath. Növédőegylet felhívását a hadiárvak érdekében. *Vály Géza* szőlőbirtokos és háztulajdonos készséggel vállalkozott egy hadiárva felnevelésére, akit *Szilágyi Dózsa* már be is jelentett a Szocialis Missziótársulat hadiárvakat nevelő szakosztályának. Eljenek, akik követik e nemes példát.

* **Elveszett nagyvásárkor** egy drb. két éves tarka üsző borju ollóval vágott T jelzéssel a megtaláló jelentse be a nagyváradai rendőrségre.

* **Értesítés.** A Polgári Takarékpéztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

* **Kiadó** november elsejére Rákóczi ut 7. szám négy szoba fürdőszobával, Körös-utca 15. sz. ötszobás modern ujlakás, Értekezni ott és *Oláry I.* egnél

* **Négy polgárit** végzett gépírásban gyakorlott róm. kath. urileány, bármely irodai alkalmazást keres, azonnali belépésre. Cim a kiadóhivatalban.

Falusi fuvarosok az egész téli idényre fuvarozásra felvétetnek. Kapucinus-utca 19. sz.

* **Zsuzsi kisaszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. *Simon* Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hátlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olosóárban. Hár különlegességek.

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a *Farkas-féle* családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható *Farkas István* „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **A másod kibocsátású hadikötvények.** A nagyváradai Ipartestületi Hitelszövetkezet, mint az O. K. H. tagja értesíti ügyfeleit, hogy a 6 százalékos szabad, valamint az 5 és fél százalékos hadikölcsön kötvények már megérkeztek és a pénztári elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas István* Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacs-vay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezni a Gazdasági és Iparbanknál.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható *Farkas István* „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: Vig özvegy; este: Lyon Lea. (Bródy Sándor drámája.)
Hétfőn: Lyon Lea.
Kedden: Lyon Lea.
Szerda: Lyon Lea.
Csütörtök: A tavasz.
Péntek: Kornevelli harangok. (Gyöngyi Jolán fellépte.)
Szombaton: Sybill. (Kálmán Mancsi fellépte.)
Vasárnap délután: Drótos tót.
Vasárnap este: Korzó szépe. (A Vigszínház operettjének bemutatója.)

A színházi hét

Csütörtökön egy már régebbi, kedvelt operette, a Tavasz van műsorra tűzve. Pénteken a Kornevelli harangok kerül színpadra, amely alkalommal Germain bájos szerepét Gyöngyi Jolán fogja játszani. Szombaton este egy kedves nagyváradi urileány: Kálmán Mancsi lép fel a Szibill Sarah szerepében. Kálmán Mancsi azonban nem a műkedvelő allűrjével érkezik, hanem egy elsőrangú vidéki színpadról: a Kassai Nemzeti Színházról, amelynek dédelgetett kedvence, jeles szubretje volt a Nagyváradról elszármazott urileány. Vasárnap délután a Drótos tót kerül színpadra, este pedig ismét bemutatója lesz a Szigligeti színháznak. Színrekerül a Korzó szépe, a Vigszínháznak oly frenetikus sikert aratott, pompás operette újdonsága.

IRODALOM

Egy új folyóirat. „A keresztény nő” folyóirat I. évfolyamának IV. száma most jelent meg, amely a nagyváradi Katolikus Nővédegyesületnek is lapja. Páratlan gazdag tartalmából kiemelkedik Farkas Edith Veni Sanctéja, a szociális iskola egy évre szóló munkaprogramja, a szellemes vezető gondolatok; Mit tehetünk a rokkantakért stb. Ezen lapot a Nagyváradi Katolikus Nővédegyesület alapító, rendező és működő tagjai, mint tagsági illetéket kapják; mások pedig 2 K egy évre szóló előfizetéssel, amit özv. Grünwald Henriknéhez az egyesület pénztárosa-hoz kell küldeni. *Nagyon ajánljuk a keresztény közönség figyelmébe ezen lapot, amely az egyetlen, amely mint szaklap a helyes irányt képviseli a feminizmus beteges túlzásaival szemben.*

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
D. PAPP KAROLY.

13100.—H. M. eln. 18.—1915 szám.

Hirdetmény.

Az 1915 évi II. t. cz. alapján utasítottak az 1873. évtől 1896. évig bezárólag terjedő időközben született összes népfelkelésre kötelezettek, kik tényleg nem szolgáltak — kivéve az 1873. és 1874. évi születésű katonailag kiképzett A) alosztályú, valamint az 1873., 1874. és 1875. évi születésű azon

népfelkelésre kötelezettek, kik a népfelkelési bemutató szemlén alkalmasnak nyilvánítottak, de még be nem hívták — hogy összeírásuk végett a tartózkodási hely közösségi előjáróságánál (városi hatóságánál), községekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek és pedig Nagyváradon a katonai ügyosztályánál (város háza II. emelet 32. sz.) 1915. évi október hó 11. napjától—október 17-ik napjáig.

A jelentkezés alkalmával a népfelkelésre kötelezettek netán birtokában levő munkakönyv vagy más, a személyi adatokat feltüntető okmány, illetőleg népfelkelési igazolványi könyv vagy lap, igazolásul felmutatandó.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjáróságnak később közölteendő rendelkezéséhez képest a folyó évi október 27-től december 31-ig terjedő időközben és helyen népfelkelési bemutató pótsemlére fognak behivatni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasok bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyerne értesítést. A népfelkelésre kötelezettek a bemutató szemlére megbízható kíséreléssel fognak utazni, s úgy oda mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

A magyar szent korona országainak területén tartózkodó azon osztrák állampolgárok és bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyének, kik a felhívott korosztályokhoz tartoznak, hasonlóképpen iratnak össze és hivatnak be bemutató pótsemlére, mint a magyar állampolgárok.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderő törvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényel birnak, ebbeli minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál tehát a fentiek értelmében minlenkinek (tehát a volt tiszteknek is, valamint az összes felmentett népfelkelésre kötelezetteknek is) meg kell lennie, aki a tenebb megjelölt évek valamelyikében született és nem A) alosztályú, vagy oly alkalmasnak nyilvánított B) alosztályú népfelkelésre kötelezett, ki eddig még be nem hívatott.

Ellenben a népfelkelési bemutató szemlén való megjelenés és egyuttal bizonytalan időre a népfelkelési tényleges szolgálat alól is felmentettek a következők:

a) a pénzügyőrségnél tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyeiben, a forgalmi, pályafentartási, vontatási, műhelyi és szertári szolgálatban, továbbá a m. kir. állami vasgyárak központi igazgatóságánál és az annak vezetése alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — c) a posta és távirtda intézetnél, az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál, a magyar királyi Folyam és tengerhajózási részvénytársaságnál, a Délmet dunagőzhajózási társaságnál, valamint egyes, a hadiforgalomban résztvevő s a cs. és kir. trieszti tengerzárkai vezetés által külön kijelölt tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy az azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban álló népfelkelésre kötelezettek; — d) a köszénbánya munkásosztághoz tartozó népfelkelésre kötelezettek; — e) a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII t. cz. 4. § a alapján személyes hadiszolgáltatásra az összeírás előtt kiállított egyének, feltéve, hogy személyes hadiszolgáltatásra jelenleg is igénybe vannak véve, illetőleg rendelkezésük folytán állandó tartózkodási helyüket már elhagyták és a bemutató szemléig vissza nem tértek; — f) a határrendőrségnél állandóan és hivatásszerűen alkalmazott egyének (a szolgák kivételével)

— g) a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezetek felszentelt, illetőleg felavatott és tényleg hivatásszerűen alkalmazott papjai és papi jellegű tanárai:

Az a), b), c), d), f), és g) betűk alatt említett népfelkelésre kötelezettek azt, hogy állandóan (tartósan) és hivatásszerűen vannak alkalmazva, felettes hatóságuk, igazgatóságuk stb., illetve munkásosztály parancsnokságuk, a vasutak és azok műhelyeinek alkalmazásában állók szolgálati főnökségük által szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal az összeírás alkalmával a közösségi előjáróságuk (körjegyző, városi hatóság) előtt igazolni tartoznak.

Az a), e) és f) betűk alatt említett egyének azonban csak abban az esetben igényelhetik a felmentést, ha az említett minőségükben legalább 1915. évi szeptember 15-e óta vannak alkalmazva és ez a körülmény fentemlített bizonyítványban szintén igazoltatik.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok, az orvosok, a nyugdíjas és szolgálaton kívüli viszonyban levő katonai havidíjasok és a rokkantsági nyugdíjasok állományába tartozó egyének. A rokkantsági nyugdíjjal ellátott esendőörök csak azon esetben nem tartoznak megjelenni, ha a felülvizsgálaton mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak nyilvánítottak.

Azon népfelkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t. c. 5. §-a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, — a ki pedig a népfelkelési bemutató szemlén szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatatlommal vezettetik elő és a katonai behívás iránt tanúsított engedelmesség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. c. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII t. c. alapján annak idején kirendelt vagy ezután kirendelendő azok a 13—50 éves népfelkelésre kötelezettek, kik a fegyveres erő kötelekésében teljesítenek személyes szolgálatot, illetőleg a köszénbánya munkásosztályokhoz tartoznak, az 1886. évi XX. t. c. alapján az 1915. évi II. t. c. alapján behívottak tekintetnek.

Kelt 1915. évi szeptember havában.



Olcsó és szép sirkeresztek

cement alappal fejfák, sirtablak domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére lakatosoknál Teleky-u. 45.

Bevonulási hirdetemény.

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1915. évi II. törvényeikk alapján történt behívása folytán az 1897. évben született, továbbá a népfölkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajásárok stb.), ha a megtartott népfölkelési bemutató szemlén vagy utóbbemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak.

1915. évi október 15-én

— amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfölkelési igazolványi lapen feltüntetett m. kir. honvédkiegészítő, illetőleg cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfölkelés behívása folytán kiterjed mindazon 1897. évben született osztrák állampolgárokra, valamint bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évben megtartott népfölkelési bemutató szemlén a népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi október 15-én bevonulni kötelesek.

Az 1897. évi születésű azon hivatásos gőz- vagy motoreke gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálatra való bevonulása, kik ily gépeknél tényleg alkalmazva vannak,

beigazolt alkalmaztatásuk esetében a községi előjáráságnál (városi hatóságánál) személyesen előterjesztendő kérelmükre az illetékes kiegészítő parancsnokság által 1915. évi november 30-ig elhalasztatik.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evészközt, tisztító eszközt, gyapjuból készült alsóruhát és lehetőleg gyapjuból készült harsányt (kapsát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján sífogasztott élelemért 1 korona térítési összeg jár.

A lábbeliek és a gyapjuból készült alsóruhák, amennyiben a katonai szolgálatban használhatóknak minősítetnek, értékük szerint meg fognak téríteni.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfölkelési igazolványi lap azonban a vasuti, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon behívott népfölkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetettik elő a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. e. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapatotestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak csapatotesthez kérheti felvételét, ahová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Azon népfölkelésre kötelezettek, kiknek népfölkelési igazolványi lapjuk szerint Ujvidékre kellene bevonulniok, figyelmeztetnek, hogy a közös hadsereghez beosztottak ne Ujvidékre, hanem Pécsre az oda áthelyezett cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnoksághoz, a honvédséghez beosztottak pedig Ujvidék helyett a 6. honvédség-állomáshoz pótzászlóaljához Szabadkára vonuljanak be.

Kelt, 1915. évi szeptember havában.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Kétszázötvenedik, hogy a
Wolfram lámpák

Ma olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a városban, rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Éjszaka éjjel ügyeletes szolgálat
Költségmentesen ingyen

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.
Csillárok,
Évlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.
Villamos motorkok
4. Morófi minden nagyságban.

Telefon szám 514. Főszereplő telefonja 55. sz.

Nagyvárad fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.



Divatos **Elegáns**

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szakott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.

fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveittek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.